

NATURRESERVAT DALARNAS LÄN

ÖSTBJÖRKA

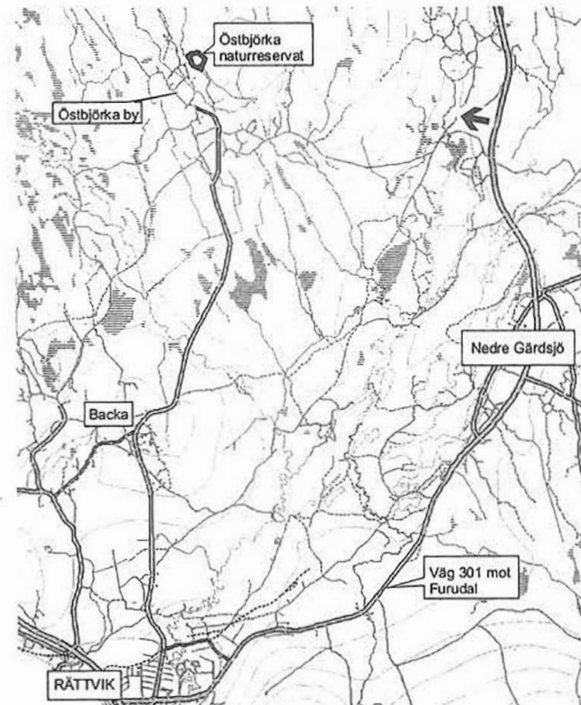
Östbjörka kalkberg är uppbyggt av revkalksten som bildats av framför allt koralldjur i det hav som täckte Siljansbygden för ca 350 miljoner år sedan. Revkalkstenen är ganska hård och har motstått istidernas nötning bättre än omgivande berggrund. Därför finner man revkalksten som markerade höjder i terrängen. Boda kyrka ligger på en sådan höjd.

Att kalkstenen överhuvudtaget bevarats får vi tacka det meteoritnedslag som orsakat den så kallade Siljansringen. I den ringformade sänka som uppstod skyddades den mjuka kalkstenen. Chockverkan från meteoritnedslaget har på vissa ställen krossat sönder kalkstenen till kantiga stycken som cementerats ihop till en så kallad kalkstensbreccia. Denna unika breccia kan studeras i Östbjörkaravinen

KOM IHÅG

Ändamålet med reservatet är främst att bevara områdets botaniska samt i viss mån geologiska och kulturhistoriska värden. Reservatet är till ytan litet och hyser en sällsynt flora som är mycket känslig för slitage. Besökare hänvisas därför till den markerade stigen i området. Det är vidare förbjudet att:

- skada växande eller döda – stående eller ikullfallna - träd och buskar, plocka eller gräva upp örter, mossor, svampar och lavar,
- fånga eller insamla djur,
- spränga, bryta loss eller med verktyg påverka berggrunden,
- bortföra stenprover vare sig från fast klyft eller ur löst liggande material,
- cykla eller framföra motordrivet fordon

Kör antingen över Backa till Östbjörka, eller väg 301 mot Furudal. Norr om Nedre Gärdssjö vik av västerut mot Östbjörka (skyltat reservat).

Länsstyrelsen i Dalarnas län

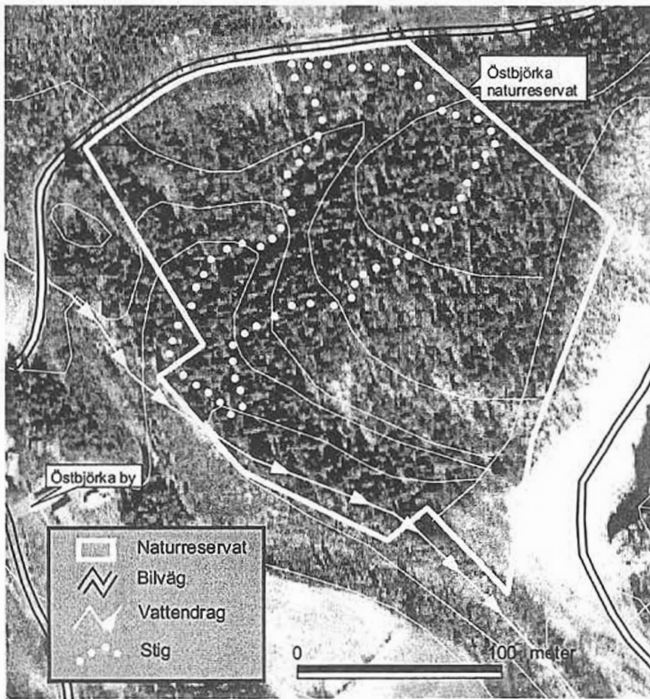
Naturvård, 791 84 Falun

Tele: 010-225 00 00

E-post: dalarna@lansstyrelsen.se

Webbplats:

www.lansstyrelsen.se/dalarna/naturreservat

Den rika vegetationen i reservatet är av tre huvudtyper:

- Lundartad granskog med kalkgynnade örter som t ex tibast, trolldruva, underviol, vårärt och grönkulla. Efter bäcken frodas dvärghäxört, kärrfibbla och finbräken (se omslaget).
- Kalktallskog som växer på kalkplatån öster om ravinen. Det tunna torra jordtacket ger upphov till mager tallskog av "gotlandstyp". Bergrör, ett högvuxet gräs, dominerar med inslag av t ex orkidén brudsporre och den lilla ormbunken låsbräken.
- Kalkklippsvegetation som påträffas dels i ravinen, dels i reservatets sydöstra hörn. Två sällsynta ormbunkar, murruta och grönbräken växer i klippspringorna. Där solexponeringen är stor påträffas dessutom så kallade sydbergsarter t ex sötvedel, kungsljus och stinknäva.

Sören Holmqvist
1986

KALKSTENSBRITNING

Det tunna jordtäcknet och den därmed lättåtkomliga kalkstenen har gjort att man tidigt bröt kalk på denna plats. Stigen passerar tre gamla fältugnar där man tidigare bröt kalk. Vid den mest bevarade ugnen i reservatets norra del, kan man se hela tillverkningsförloppet från ett mindre brott, via en utbruten kalkstenshög, till den prydligt byggda fältugnen.

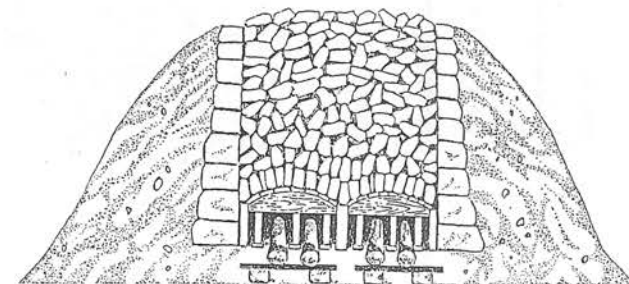
KALKBRÄNNING

Kalkugnen, som användes för att bränna kalk, byggdes i en slänt. Ugnens ytterhölje bestod av gråsten. I främre delen av ugnsbotten murade man in välvbockar som stöttades underifrån av stående kalkhällar. Ovanpå välvbockarna lades brädor och byggdes valv av kilad kalksten. Detta bar hela den ifyllda kalkstensmassan.

Längst bak i ugnen, bakom välvbockarna, restes kalkstenen på ända så att det bildades dragpipor. Drag uppnåddes i stenmassan genom att ugnen fylldes på med större bitar underst och mindre bitar överst. Under välvbockarna stoppades vedkubbar in och restes upp i ändan vid ugnöppningen för att ytterligare förbättra draget underifrån. När ugnen väl var igång vid ca 1000 grader, tog det ca ett och ett halvt dygn innan kalken var färdigbränd.

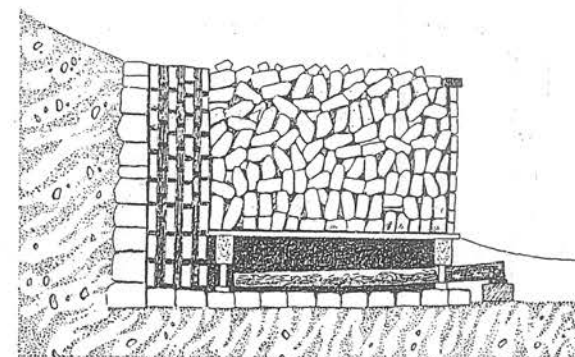
KALKANVÄNDNING

Konsten att bränna kalk nådde Sverige under medeltiden. Kalken användes i början till murbruk och senare till rappning, kalkning och vitlimning. Men kalk kom också till användning även inom andra områden t ex vid skinnberedning och järnframställning samt med tiden som gödningsmedel i jordbruket.

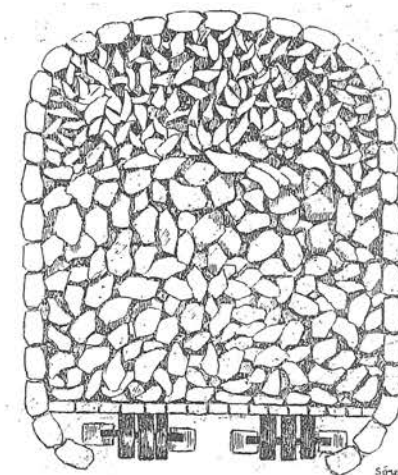

Kalkugn uppifrån.

Sören Holmqvist
1986

Kalkugn från sidan.

Kalkugn framifrån

Sören Holmqvist
1986